

Универзитет у Новом Саду
Филозофски факултет
Савет за издавачку делатност
savet.izdavacka@ff.uns.ac.rs

ЗАХТЕВ ЗА ВЕРИФИКАЦИЈУ КАТЕГОРИЗАЦИЈЕ НАУЧНИХ РЕЗУЛТАТА

Име(на) и презиме(на) аутора ORCID број	Биљана М. Бабић https://orcid.org/0000-0003-3408-4137
Наслов публикације	Унутарјезичке грешке у настави српског језика као страног
Назив издавача/суиздавача	Филозофски факултет Центар за српски језик као страни Нови Сад
Место и година издања	Нови Сад, 2021.
Техничке карактеристике (ЦИП, ISBN, ISSN)	ISBN: 978-86-6065-659-1 VBS COBISS: 52653577 УДК: 371.3:811.163.41'243
Подаци о рецензентима (име и презиме, звање, афилијација)	проф. др Душанка Звекић-Душановић, Филозофски факултет у Новом Саду проф. др Јасмина Дражић, Филозофски факултет у Новом Саду проф. др Марина Јањић, Филозофски факултет у Нишу проф. др Весна Крајишник, Филолошки факултет у Београду
Предлог категорије	M42
Назив матичног научног одбора од ког се тражи верификација	Језик и књижевност

Место и датум:
Нови Сад, 3. септембра 2026.

Потпис

ПРИЛОЗИ

Уз попуњен образац потребно је доставити следеће прилоге.

- За верификацију категорије научних резулата из категорије M10 и M40: 1) 1 примерак монографије у штампаном облику или електронском облику ако је издата у електронској форми (линк);
2) Потписане рецензије.
- За верификацију категорије научног скупа M30 и M60:
 - 1) Програм скупа (у програму скупа мора бити јасно видљиво ко је организатор скупа и из којих држава долазе чланови одбора скупа;
 - 2) Списак учесника/аутора (приложити потврду да су аутори радова из најмање 3 различите земље (за M30));
 - 3) Доказ о рецензирању (потврда да су сви радови прошли научну рецензију пре објављивања).

РЕЦЕНЗИЈА

Монографија: УНУТАРЈЕЗИЧКЕ ГРЕШКЕ НА ПОЧЕТНИМ НИВОИМА УЧЕЊА СРПСКОГ ЈЕЗИКА КАО СТРАНОГ

Ауторка: доц. др Биљана Бабић

Научна монографија *Унутарјезичке грешке на почетним нивоима учења српског језика као страног*, ауторке доц. др Биљане Бабић, обима 299 страна компјутерски сложеног текста, садржи пет кључних поглавља: Увод, Грешке у творби глаголских облика, Грешке у конгруенцији субјекта и предиката, Грешке у употреби падежних облика и Закључак, након којих је дат списак цитиране и коришћене литературе који садржи преко 150 библиографских јединица релевантних за одабрану тему.

Уводни део монографије рашчлањен је на потпоглавља у којима се представљају: 1. Предмет, корпус и испитаници, 2. Задаци и циљеви, 3. Примена резултата, 4. Приступи и методе, 5. Примењени приступи и методе, 6. Досадашње анализе грешака у српском језику као страном или другом и 7. Досадашња истраживања усвајања српског језика као првог (/матерњег) код деце. Читаоцима је у овом делу предочено да се рад бави анализом грешака страних студената на морфолошком и синтаксичком нивоу, да се анализа спроводи на корпусу који чине писмени састави студената српског језика као страног на нивоима знања А1 и А2, да је истраживање обухватило 85 студената из 26 земаља, те да је грађа прикупљена тоталном ексцерпцијом. Ауторка је као циљеве поставила: издвајање унутарјезичких грешака, њихов опис и објашњење, статистичку обраду и излагање резултата према језичким нивоима, граматичким категоријама, типовима грешака, учесталости њиховог појављивања и првом језику студената. У наставку уводног поглавља Б. Бабић подробно објашњава појам „анализа грешака“ позивајући се на богату литературу која се бави овом облашћу и опредељујући се за приступ који ће применити у свом истраживању. На крају овог поглавља налази се осврт на досадашње анализе грешака у српском језику као страном или другом и истраживања о усвајању српског језика као првог код деце.

Друго поглавље, под насловом *Грешке у творби глаголских облика*, организован је у одељке: 1. Грешке у творби презентских облика, 2. Грешке у творби облика радног глаголског придева, 3. Грешке у творби облика перфекта, 4. Грешке у творби облика потенцијала, 5. Грешке у творби облика футура I, 6. Грешке у творби облика императива, 7. Грешке у творби облика инфинитива и 8. Закључак о грешкама у творби глаголских облика. Треће поглавље носи наслов *Грешке у конгруенцији између субјекта и предиката* и садржи одељке: 1. Грешке у наставку за лице и број, 2. Грешке у наставку за род и број и 3. Закључак о грешкама у конгруенцији између субјекта и предиката. Четврто поглавље је посвећено грешкама у употреби падежних облика и у њему се анализирају грешке у употреби номинатива, односно употреба номинатива уместо других падежа. У ова три поглавља ауторка спроводи детаљну анализу издвојених грешака, илуструјући их репрезентативним примерима, поредећи нестандартне форме са стандардним, уз настојање да, где год је то могуће, установи узроке насталих грешака. Анализу доследно прате информације о учесталости грешака, о матерњем језику ученика, а прегледности доприносе и табеларни прикази (рад садржи 72 табеле).

У закључку ауторка сумира резултате свог истраживања, даје статистичке податке о фреквенцији појединих типова грешака, коментарише их и пореди са сличним анализама грешака у српском језику.

Пажљиво ишчитавање рукописа показује да је Б. Бабић у својој монографији на обимном корпусу спровела темељну и систематску анализу чији су резултати прегледни, јасни и поуздани. Циљеви постављени на почетку монографије у потпуности су испуњени, а добијени резултати потврдили су претпоставке од којих се пошло у истраживању.

Резултати предочени у овој монографији имају вишеструк значај. Поред теоријског доприноса разумевању грешака у продукцији говорника којима је српски језик страни, треба истаћи и могућност њихове примене у наставној пракси и креирању будућих уџбеника за српски језик као страни. Познавање најфреквентнијих грешака у процесу овладавања српским језиком, којем је ова монографија значајно допринела, веома је корисно за организацију наставног процеса и један је од битних фактора њене успешности и ефикасности.

На основу свега реченог са задовољством препоручујем објављивање монографије *Унутарјезичке грешке на почетним нивоима учења српског језика као страног*, ауторке доц. др Биљане Бабић.

У Новом Саду,
7. марта 2021.

Проф. др Душанка Звекић-Душановић
Одсек за српски језик и лингвистику
Филозофски факултет у Новом Саду

Рецензија рукописа

Биљана Бабић

Унутарјезичке грешке на почетним нивоима учења српског језика као страног

Рукопис под насловом *Унутарјезичке грешке на почетним нивоима учења српског језика као страног* ауторке доц. др Биљане Бабић (доцент за ужу научну област Српски језик и лингвистика на Одсеку за српски језик и лингвистику, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду) садржи 297 страна А4 формата. Подељен је у пет поглавља – (1) Увод, са седам потпоглавља, подељених у мање одељке; (2) Грешке у творби глаголских облика, са осам потпоглавља, с оделитим целинама анализе; (3) Грешке у конгруенцији између субјекта и предиката, с три потпоглавља, прва два организована у шест целина, треће, закључци – у два; (4) Грешке у употреби падежних облика, у седам потпоглавља; (5) Закључна разматрања. Осим тога, рукопис садржи и Садржај, Попис табела (укупно 72 табеле), на крају – део о цитираној и коришћеној литератури, те Прилог – Литература о интерференцији (у српском) у ваннаставном процесу.

У Уводу су јасно представљени предмет, циљеви, задаци и корпус истраживања проблематике у вези с анализом унутарјезичких грешака страних студената у писменој продукцији на нижим нивоима учења српског језика као страног. У вези с тим, детаљно су предочени и приступи и методе које ауторка користи у истраживању, с освртом на (оскудна) истраживања грешака у учењу и усвајању српског као првог, другог и/или страног језика у домаћој примењеној лингвистици, али и на сегменте обимне стране литературе. Методологију свога испитивања Б. Бабић заснива на провереним и примењиваним полазиштима, при чему је сваки од њих оделито описан у овом поглављу, а која обухватају следеће сегменте: (а) прикупљање узорка језика ученика (или грађе); (б) идентификација грешака; (в) дескрипција грешака; (г) експланација грешака; (д) евалуација грешака. Важан параметар анализе јесте усвајање матерњег језика код деце, грешке које се праве у најранијем узрасту, чему је ауторка посветила посебно потпоглавље и приказала резултате истраживања дејег говора у домаћој и, делимично, страног науци. Резултате анализе грешака у усвајању матерњег код деце и нематерњег језика (у овом случају нематерњег као језика средине за ученике мађарске националности у Србији), Биљана Бабић вешто провлачи кроз своје истраживање, поредећи их, кад је то примерено и могуће, с грешкама које праве страни студенти учећи српски језик. Особеност истраживања огледа се у педантном и прецизном, нумерички предоченом попису и опису било којег сегмента који се анализира, графички представљеном у табелама. У првој од њих, која се тиче броја полазника курсева, чији су писмени радови били предмет анализе, те часова на семестралном нивоу за оба почетна нивоа (А1 и А2) налази се приказ четворогодишњег стања (2008–2012) у Центру за српски језик као страни при Одсеку за српски језик и лингвистику Филозофског факултета у Новом Саду. Своју квантификативну анализу ауторка спроводи оперишући факторима: број студената, први језик студента, феномен који испитује, а компаративни аспект анализе односи се на поменута истраживања усвајања српског као нематерњег и матерњег.

У другом поглављу, очекивано најобимнијем и методолошки најзахтевнијем, Б. Бабић зналачки класификује грешке које се односе на творбу глаголских облика, оних који се уче на

почетним нивоима – презент, глаголски придев радни, перфект, потенцијал, футур први, императив, инфинитив. У овом делу истраживања препознаје се како ауторкино детаљно познавање система глаголских облика у српском језику тако и они њихови сегменти који су релевантни за анализу, које је Б. Бабић вешто устројила, препознајући их у дугогодишњем раду са страним студентима, о чему сведоче и хипотезе које је на почетку поставила и на крају анализе доказала. Примерено глаголском облику, идентификовани су и анализирани нпр. сегменти основе и наставка (презент, гл. придев радни), те негирани облици, аналитизам и синтетизам (футур први), и то с морфолошког, морфосинтаксичког и синтаксичко-семантичког аспекта. Након сваког одељка анализе дају се закључци с квантификативним подацима (број грешака, њихова фреквенција, број студената, те њихов први језик). Један од значајних закључака у овом поглављу јесте учесталост грешака у творби презента (187 од укупно 414 грешака), што ауторка објашњава комплексним системом наставака за овај облик, бројним гласовним алтернацијама, постојањем двеју основа за творбу гл. облика, те, у процесу учења, првим глаголским обиком с којим се страни студенти срећу у српском језику. Овај, као и други закључци овог обимног истраживања значајни су, пре свега, за даљи теоријски и методички аспект при примени резултата у праксу – уџбеници, приручници, наставни процес.

У трећем поглављу *Грешке у конгруенцији субјекта и предиката*, ауторка систематично анализира категоријална обележја лица, броја и рода и то следећим редом, у комбинацијама: (а) грешке у наставку за лице и број; (б) грешке у наставку за род и број (у гл. придеву радном и у именском делу предиката), дајући примере за све врсте замена, те истичући квантификативни аспект анализе према поменутиим параметрима, које у закључцима, на крају поглавља, сумира. Један од важних, можда очекиваних резултата, јесте упадљива доминација мушког рода једнине уместо остала два рода и множинских форми, и у гл. придеву радном и у придеву у лексичком језгру именског предиката. Узимајући у обзир широку хетерогеност групе студената (18 језика), и ова ће се грешка сматрати унутарјезичком и пажње вредном за даља примењена истраживања у домену наставе српског као страног језика, али, могуће и шире – у психолингвистичким истраживањима и испитивањима менталног лексикона у оквирима како родног прототипа тако и стереотипа о позицији природног рода у колективној свести и одређеној култури.

Четврто поглавље названо *Грешке у употреби падежних облика* јесте модел за анализу грешака у домену учења падежа и као морфолошке и као синтаксичко-семантичке категорије. Ауторка се оправдано усмерава на анализу замене свих других падежних облика управо номинативом, будући да је он основни облик именичких речи, те да се, из ванјезичких разлога, учи први. Сprovedена анализа сваког појединачног падежа и његових значења замењеног номинативом показује оправданост ауторкиног полазишта: у писаној продукцији чак 560 пута студенти су користили номинатив уместо одговарујећег, потребног облика, при чему се смер фреквенције замене адекватним обликом креће у следећем смеру: акузатив, генитив, локатив, те далеко мање: инструментал, датив и вокатив.

Сви аспекти анализе – категоријална обележја рода, броја, лица, падежа, те конгруенција, негација, дистинкција између основе, наставка за облик и наставка за лице, у оном обиму који се односи на почетне нивое учења српског језика, у овој монографији спроведени су прецизно, детаљно, стручно, с врло јасном и истанчаном ауторкином вештином за анализу сваког феномена али и за њихову ваљану синтезу, дескриптивно, квантификативно, графички педантно

представљену. Ово истраживање прва је обухватна студија овога типа и садржаја у домаћој лингвистици, вредна је збирка закључака о учењу српског језика као страног, и, као таква, смерница је за даља истраживања, али и за примену резултата у наставном процесу. Узимајући све речено у обзир, **са задовољством препоручујем да рукопис доц. др Биљане Бабић, под насловом Унутарјезичке грешке на почетним нивоима учења српског језика као страног буде прихваћен за објављивање у облику штампане и/или електронске књиге**, уз предлог да се наслов модификује у: Унутарјезичке грешке студената српског језика као страног. Додатне сугестије ауторки су понуђене у одвојеном документу.

У Новом Саду, 14. 3. 2021.

Проф. др Јасмина Дражић

Одсек за српски језик и лингвистику

Филозофски факултет

Нови Сад

РЕЦЕНЗИЈА ПРОФ. ДР МАРИНЕ ЈАЊИЋ
МОНОГРАФИЈЕ ДР БИЉАНЕ БАБИЋ ПОД НАСЛОВОМ
**УНУТАРЈЕЗИЧКЕ ГРЕШКЕ НА ПОЧЕТНИМ НИВОВИМА УЧЕЊА
СРПСКОГ ЈЕЗИКА КАО СТРАНОГ**

Рукопис монографије др Биљане Бабић под називом *Унутарјезичке грешке на почетним нивоима учења српског језика као страног* који сам добила на рецензирање обухвата 299 страница латиничног текста, са укупно 72 табеларна приказа. Уз текст су наведене 243 подножне напомене (фусноте). Текст је подељен на укупно пет поглавља (од којих свако има сложену хијарархијску структуру већих и мањих потпоглавља) и то:

1. Поглавље I – Увод

Унутар изузетно кратког увода, аутор предочава неизоставно сусретање са грешкама у поучавању студената страног порекла српском језику. Одмах се прелази на потпоглавања:

1. Предмет, корпус и испитаници,
2. Задаци и циљеви,
3. Примена резултата,
4. Приступ и методе, а унутар њега и: Шта је анализа грешака и с каквим циљем може бити предузета? Када и како је настала? Како спровести анализу грешака?
5. Примењени приступ и методе,
6. Досадашње анализе грешака у српском језику као страном или другом,
7. Досадашња истраживања усвајања српског језика као првог (матерњег) код деце.

Увид у ово прво поглавље указује на комплексност истраживачког подухвата с једне стране, али и благу конфузију у распореду тематских целина с друге стране. Аутору ће на крају рецензије бити указана конкретна примедба о сређивању овог дела монографије на начин да се постигне систематичност и поступност у излагању. Почетак монографије је јако важан да би њени средишни делови могли бити интерпретирани на концизан, прегледан и јасан начин.

2. Поглавље II носи назив: Грешке у творби глаголских облика и његов садржај се даље разгранавља на осам главних потпоглавља (а свако од њих даље има своје подјединице) и то:

1. Грешке у основи творби презентски облика
2. Грешке у творби облика радног глаголског придева
3. Грешке у творби облика перфекта
4. Грешке у творби облика потенцијала
5. Грешке у творби облика футура I
6. Грешке у творби облика императива
7. Грешке у творби облика инфинитива

8. Закључак о грешкама у творби глаголских облика

3. Следи треће поглавље – Грешке у конгруенцији субјекта и предиката са своја три потпоглавља:

1. Грешке у наставку за лице и број (са потцелинама за сва три лица и оба броја).
2. Грешке у наставку за род и број са потцелинама: Грешке у наставку за род и број у радном глаголском придеву и Грешке у наставку за род и број у именском делу предиката (за мушки, женски и средњи род оба броја и са закључком о томе).
3. Закључак о грешкама у конгруенцији између субјекта и предиката са два целинама: Грешке у роду и броју и Грешке у лицу и броју.

4. У поглављу IV – Грешке у употреби падежних облика аутор се бави падежним грешкама које настају употребом номинатива уместо осталих падежа па тако ово поглавље има седам потпоглавља у којима су описане и издвојене грешке у области сваког падежа понаособ са закључком на крају.

5. Последње V поглавље по природном структурално следу јесте Закључак. У њему аутор генерализује све претходне констатације и закључке у вези са наведеним истраживањима. А пре свега константује да су претпоставке од којих се пошло на почетку рада потврђене добијеним резултатима и то: да је утврђено постојање грешака на свим граматичким нивоима и да се у тим грешкама уочавају одређене правилности по категоријама. Вредна пажње је ауторова констатација да је студентима презент најтежи глаголски облик на почетним нивоима учења српског као страног. Такође, потврђен је темпорални критеријум који подразумева утицај раније ученог и чешће коришћеног на оно што се касније учи. Аутор потврђује да се унутарјезичке грешке у настави српског као страног језика могу класификовати и као такве отклањати на часовима од стране лектора или аутора уџбеника. Уз ову констатацију наводи се и примедба: „Neki primeri u korpusu sigurno bi mogli biti razvrstani i drugačije i protumačeni na drugačiji način, neki od njih bi verovatno mogli biti objašnjeni i kao rezultat međujezičke interferencije. Na kraju, moguća je i potpuno drugačija klasifikacija. Ovde izneto viđenje i tumačenje grešaka zabeleženih u pismenim sastavima stranih studenata jeste samo jedno od mogućih“.

Поглавље о литератури представљено је на чак 13 страница (од 286. до 299). Замашан списак обухвата цитирану литературу, изворе и, као посебан прилог, литературу о интерференцији (у српском језику) у ваннаставном процесу. И квантитетом и квалитетом одабраних референци, литература представља актуелан, релевантан и референтан оквир на коме је утемељена ова монографија.

Коментар рецензента

Пред нама је дело импозантног обима и немалог значаја не само за (код нас релативно) младу глотодидактичку дисциплину, већ и за сродне науке као што су: дидактика, лингвокултурологија, психолингвистика, социолингвистика... . Невелик је број озбиљних и темељних студија о овој теми па је она утолико драгоценија јер отвара нове путеве приступа методици наставе српског као страног и нематерњег језика. То посебно стога што се овој теми прилази директно из сцијентистичког угла и то граматичким анализама грешака типичним за све оне који уче српски језик као страни на нивоима А1 и А2. Чињеница је да српска литература није много богата комплексним радовима из ове области па ће овим делом она бити значајно употпуњена. Истовремено монографија може представљати одличну платформу за нова студијска истраживања у овом и срдосним интердисциплинарним пољима.

Др Биљана Бабић је уложила огроман труд у овом свом вишегодишњем студиозном истраживању (од 2008/09. до 2011/12. академске године) са високо постављеним циљевима који се тичу уочавања, п/описивања и карактеризације језичких грешака унутар корпуса сачињеног од 503 писана рада страних студената који су учили српски језик на почетним нивоима. Бавећи се и претпоставкама њиховог узрока, аутор даје додатну изузетно значајну димензију овом истраживању јер је познато да је за сваку аномалију битније уклањање узрока од санирања последица. Ексерпирани примери с грешкама су потом обрађени квантификацијом и статистички представљени у категоријама: језичких нивоа, граматичких области, фреквенције понављања, типологији грешака и то у односу на први (матерњи) језик студената. На овај начин могуће је видети које су типичне грешке за говорнике одређених (првих) језика, а које су универзалне (јављају се доследном код изворних говорника различитих језика), затим, које су граматичке категорије српског језика најтеже за учење у одређеним језичким ниовима као и које се грешке могу сматрати типичним. Добијени резултати стављају на пробу степен успешности метода које се примењују на часовима с једне, и методологије израде досадашњих уџбеника, с друге стране.

Методолошки приступ научном истраживању др Биљане Бабић је прикладан и у складу с темом, озбиљно утемељен, вешто структуриран са свим неопходним елементима овако замашног подухвата. Посебна прецизност уочава се у детаљној систематизацији разгранате категоризације грешака. Можемо константовати да дискусију и интерпретацију резултата карактерише студиозност и темељитост излагања. Ипак, највећа вредност монографије лежи у изведеним закључцима и потврђеним почетним хипотезама, односно у систематичном сагледавању универзалних потешкоћа са којима се страни студенти сусрећу на почетку учења српског језика на плану морфологије, синтаксе и семантике. Чињеница да су у истраживаним унутарјезичким грешкама дијагностиковане извесне правилности, представља значајну научну

платформу за даљу пројекцију ове наставе на плану израде уџбеника, граматика за странце као и приликом извођења реалне наставе.

Наведене поткатегорије начињених грешака, као и осврт на утицај унутарјезичке интерференције даје могућност њихове предикције у новим наставним околностима, а самим тим подстиче и препоруке да се ове грешке предупредe одређеним активностима. На овај начин, оне су подигнуте на ступањ језичких универзалија у савладавању српског као страног. Дакле, ексцерпирани, класификоване и измерене унутарјезичке грешке у овој монографији отварају путоказе ка потенцијалним начинима њихових превазилажења. Другим речима, теоретичари и практичари наставе и аутори уџбеника овим су добили драгоцен језички материјал за дидактичко обликовање методама које ће ове грешке у перспективној настави српског као страног свести на минимум.

Наиме, ако сада знамо да је презент тежи глаголски облик од перфекта и футура на почетним нивоима, онда ће се квантитативно и квалитативно већа пажња поклонити овој граматичкој теми. Надаље, сазнањем да га тешким чини велики број наставака за облик и тешко савладиве гласовне алтернације у основи, аутор указује на неопходност да се презент учи први и користи најдуже током оба курса (A1 и A2), као и на потребу фреквентних и континуираних вежбања из ове области које ће помоћи страним студентима да га савладају у свој његовој сложености.

Монографија *Унутарјезичке грешке на почетним нивоима учења српског језика као страног* писана је јасним академским стилем, разумљивим и приступачним начином изражавања. Са техничке стране, рукопис карактерише уређеност и техничка стилизација. Транспарентност садржаја подржана је бројним табеларним и схематским приказима.

Др Биљана Бабић својом монографијом иницира интересовање научне и стручне јавности наменивши своје дело, како сама каже, истраживачима, наставницима практичарима, лекторима српског језика у иностранству и студентима. Истраживачи, тј. глотодидактичари ће сазнати више о настави српског језика као страног, о унутарјезичким грешкама, те како и зашто се оне јављају. Њихова истраживања даље могу ићи у правцу њиховог српечавања. Наставницима практичарима у школама за учење српског као страног као и лекторима у иностранству монографија нуди одговор на питање шта се може очекивати у постигнућима студената тог нивоа и који сегменти коришћеног наставног материјала не испуњавају свој циљ па их ваља унапредити. Студентима ће ишчитавање монографије пружити могућност сазнања којим средствима открити правила српског језика као страног.

Оправданост штампања монографије лежи у свим наведеним позитивним карактеристикама дела др Биљане Бабић, а посебно у њеној хоризонталној и вертикалној применљивости; ово је полифункционална студија која задире у више сегмената глотодидактике и употпуњује је на теоријском, практичном и публицистичком плану.

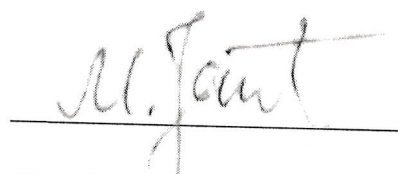
Предлог рецензента

Предлажем да аутор среди прво поглавље монографије, тј. Увод, чиме би монографија добила јасну и систематичну композицију. У Уводу се мора наћи кратко упознавање са темом која се обрађује у монографији, као и указивање на њену актуелност и релевантност. Такође, добро је да се у Уводу образложи приступ теми, односно, да се читалац упозна са деловима текста и њихових карактеристика. Након тога, аутор би требало да да теоријски оквир предмета истраживања (досадашња истраживања усвајања српског као страног, шта је анализа грешака, када и како је настала, како и зашто се спроводи ова анализа...) и полако читаоца прибили проблематици теме. Тек након тога следи поглавље које се бави методологијом истраживања са јасно постављеним предметом, проблемом, циљевима, задацима, хипотезама, корпусом, методама инструментима и техникама које ће бити употребљене у истраживању (овим редоследом). Све ово треба навести јасно и прецизно.

На самом крају у Закључку учинити транспарентим вредност дела и његову применљивост.

На основу прегледаног текста и са претпоставком да ће аутор уважити препоруке, са великим задовољством предлажем да се ова монографија објави.

У Нишу, 5. јун 2021. године

Проф. др Марина Јањић
Редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Нишу

RECENZIJA monografije „Unutarjezičke greške na početnim nivoima učenja srpskog jezika kao stranog”, autorke Biljane Babić

Monografija ima 299 strana i sastoji se od sledećih poglavlja: (1) *Uvod*, (2) *Greške u tvorbi glagolskih oblika*, (3) *Greške u kongruenciji između subjekta i predikata*, (4) *Greške u upotrebi padežnih oblika* i (5) *Zaključak*. Na kraju je dat *Spisak korišćene i citirane literature* i, kao prilog, *Literatura o interferenciji (u srpskom jeziku) u vannastavnom procesu*. Pored toga dat je i *Spisak tabela*, njih ukupno 72.

Svako ko se bavi ili se bavio nastavom srpskog kao stranog jezika zna koliko je to zahtjevan i dugotrajan proces i sa kakvim izazovima se treba suočiti, s obzirom na strukturu našeg jezika. Samim tim su u procesu usvajanja jezika i sticanju jezičkih kompetencija neminovne greške, koje se javljaju u svim segmentima jezika – na fonetsko-fonološkom, morfološkom, sintaksičkom, leksičkom, semantičkom, stilskom. I sama autorka u uvodnom dijelu monografije navodi da su te greške brojne i da mogu biti privlačne, pa čak i zabavne „do te mere da navode na razmišljanje o tome kako i zašto nastaju, kojim mentalnim putevima studenti do njih dolaze”.

U uvodnom, teorijsko-metodološkom dijelu rada, autorka je konsultovala brojne autore, aktuelne za datu temu, i ukazala na vrlo širok kontekst pojave grešaka u procesu učenja stranog jezika. Ukazano je na veliki broj tipova grešaka koje se mogu svrstati u razne kategorije, kao i na to da greške u upotrebi jezika na početnim nivoima učenja mogu proizvesti različite efekte kod primaoca informacije – od toga da greška ne remeti tačnost iskaza do toga da je iskaz sasvim nerazumljiv ili neprimjeren u datom kontekstu.

Monografija je nastala kao rezultat istraživanja i analize grešaka na morfološkom i sintaksičkom nivou, a na osnovu pismenih iskaza 85 stranih studenata (tokom četiri školske godine), maternjih govornika 18 različitih jezika. Građu su činila 503 pismena rada na zadate teme, a analiza građe je rađena unutar tri nivoa: morfološkom, morfološko-sintaksičkom i morfološko-sintaksičko-semantičkom. B. Babić je sebi postavila zadatak da identifikuje greške i da ih sistematizuje prema jezičkim nivoima i tipovima, kao i prema morfološkim i sintaksičko-semantičkim modelima. Detaljno je analizirala glagolske oblike koji se uče na početnim nivoima i kod kojih je zabilježeno najviše grešaka na morfološkom nivou, zatim kongruenciju između subjekta i predikata, kao i greške u upotrebi padežnih oblika i glagolskoj rekciji, zadržavajući se, ovom prilikom, samo na nominativu.

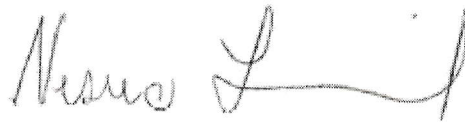
Autorka je ovom analizom pokazala veliku stručnost u poznavanju gramatičke strukture srpskog jezika, dobar jezički osjećaj za uočavanje sistema i logike pojavnosti grešaka kod stranih govornika, izraženu vještinu za njihovu klasifikaciju i uočavanje paralele u greškama koje prave maternji i strani govornici u usvajanju jezika, kao i značaj interferencije maternjeg jezika na učenje ciljnog jezika. Svojim istraživanjem B. Babić je značajno doprinijela spoznaji, a time i predupređenju grešaka kod govornika srpskog kao stranog jezika time što je pokazala da se isti tipovi grešaka javljaju nezavisno od maternjeg jezika govornika, da postoji pravilnost u pravljenju

grešaka, da na tu pravilnost utiče ono što je ranije naučeno (unutarjezička interferencija), da je, na ovom nivou učenja, prezent najteži glagolski oblik u čijoj tvorbi se javlja najveći broj grešaka, te da vrijeme učenja i vježbanja prezenta ne utiče na manji broj grešaka, u odnosu na druge glagolske oblike.

Pored očigledno profesionalnog pristupa temi monografije, autorku karakteriše i vrlo jasan jezički izraz, konciznost, preglednost i preciznost prezentovanja podataka.

Zbog svega navedenog, preporučujem štampanje monografije.

Dr. Vesna Krajišnik, vanredni profesor

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Vesna Krajišnik', written in a cursive style.